

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 118/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2020 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Arendackým, Železničiarska 13, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 Tos 20/2019 z 13. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos 20/2019 z 13. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2019 v znení dodatku č. 1 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) rozvrhu práce prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že Okresný súd Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 2 T 118/2015 z 31. júla 2018 (ďalej len „uznesenie z 31. júla 2018“) uložil sťažovateľovi pokutu v sume 500 €, ktorú odôvodnil tým, že tento ako obhajca obžalovanej v predmetnom konaní bez dostatočného ospravedlnenia nevyhovel výzve tohto súdu na doplnenie odôvodnenia podaného odvolania, a to ani v rámci dodatočne mu okresným súdom poskytnutej lehoty, čím zapríčinil vznik prietáhov v uvedenom konaní.

3.1 Sťažovateľ proti uzneseniu z 31. júla 2018 podal sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením zamietnutá (sťažovateľovi doručené 12. apríla 2019). Krajský súd

sa v napadnutom uznesení v plnej miere stotožnil so závermi okresného súdu v tejto veci, ktoré považoval za zákonné.

3.2 Podľa sťažovateľa dôvody, ktoré viedli k uloženiu pokuty v predmetnej veci, nie sú v súlade so skutkovým stavom a nemožno ich považovať za dostatočné a neopodstatňujú ani výšku uloženej pokuty. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľa neprimerane formalistické a arbitrárne.

3.3 Sťažovateľ vo svojej argumentácii poukázal na § 311 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý určuje povinnosť odôvodniť odvolanie iba v prípade, ak ide o odvolanie podané inou osobou ako obžalovaným. V tomto prípade zo zápisnice o hlavnom pojednávaní zo 4. apríla 2018 vyplýva, že odvolanie proti rozsudku v predmetnom konaní podala priamo obžalovaná, a preto okresný súd podľa sťažovateľa nebol oprávnený požadovať doplnenie podaného odvolania o odôvodnenie a nebol ani oprávnený uložiť mu doplniť dôvody odvolania podaného obžalovanou. Postup, ktorý zvolili súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci je v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, t. j. je nezákonný a porušujúci právo na spravodlivý proces. V argumentácii sťažovateľ ďalej poukázal na to, že okresný súd mohol vo veci konať napriek nedoplneniu odvolania z jeho strany, a práve v dôsledku tejto skutočnosti podľa neho nie je možné konštatovať, že by nedoplnením odôvodnenia odvolania vôbec mohli byť spôsobené prieťahy v konaní, ktoré boli dôvodom pre uloženie poriadkovej pokuty.

3.4 Sťažovateľ argumentoval, že krajský súd mal zákonnú povinnosť v predmetnom konaní preskúmať toto konanie v celkom rozsahu a zistiť všetky pochybenia okresného súdu. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na to, že podľa okresného súdu nedostatok odôvodnenia odvolania v danom prípade spočíval výlučne v špecifikovaní chýb, ktoré sú okresnému súdu vytýkané, t. j. netýkal sa rozsahu, v akom bol rozsudok napadnutý. Sťažovateľ poukázuc ďalej na účel sledovaný uložením poriadkovej pokuty, ktorým je zabezpečenie hladkého priebehu súdneho konania, dôvodil, že v tomto prípade bolo napadnuté uznesenie vydané 31. júla 2018 (doručené mu 3. augusta 2018), pričom podanie, ktorým predložil odôvodnenie odvolania, bolo podané elektronicky s kvalifikovaným elektronickým podpisom 1. augusta 2018 o 17.16 hod., t. j., že výzvu okresného súdu splnil skôr, než mu doručili uvedené uznesenie, čím sa uložená sankcia minula jej hlavnému cieľu.

3.5 Súdny zúčastnený na rozhodovaní v tejto veci sa podľa sťažovateľa vôbec nezaoberali otázkou výšky uloženej pokuty, vôbec neodôvodnili, prečo v tomto prípade považovali za primerané uložiť mu sumu 500 €, ktorá je značne vysoká a zároveň by mala zodpovedať závažnosti porušenej povinnosti i okolnostiam, za ktorých k jej porušeniu došlo. V danom prípade okresný súd udelil pokutu za nesplnenie povinnosti týkajúcej sa jedného úkonu právnej služby, no výška pokuty presahuje 6,5 násobok odmeny, ktorá za jeden úkon právnej služby v danej veci obhajcovi patrí. Z uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že pokiaľ by aj existoval dôvod na uloženie pokuty v danej veci, tak jej výška uložená okresným súdom bola podľa neho celkom zrejme neprimeraná. V uznesení z 31. júla 2018 síce okresný súd, zrejme v rámci odôvodnenia výšky uloženej pokuty, poukázal na predchádzajúce rozhodnutia, ktorými mu bola uložená pokuta v predmetnom konaní, avšak sťažovateľ poukázal na nepravdivosť uvedeného tvrdenia, pretože tieto rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi (uznesenie okresného súdu z 15. februára 2017 a uznesenie okresného súdu z 25. januára 2018) v čase rozhodovania okresného súdu v predmetnom konaní nenadobudli právoplatnosť, pretože sťažnosti sťažovateľa podané proti nim mali odkladný účinok.

3.6 Sťažovateľ ďalej považoval za potrebné poznamenať, že nepovažuje za pravdivé ani tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého v dôsledku jeho konania, za ktoré mu bola uložená poriadková pokuta, došlo k vzniku prietáhov v uvedenej veci. Vo vzťahu k tomuto tvrdeniu poukázal na skutočnosť, že nariadené hlavné pojednávania, ktoré sa v tomto konaní neuskutočnili, sa podľa neho nemohli konať z iného dôvodu než bola jeho neúčast', v čom mu dal za pravdu napokon aj krajský súd, ktorý predchádzajúce rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi vydané v tomto konaní zrušil.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby v predmetnej veci svojím nálezhom rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a aj čl. 1 dodatkového protokolu, zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a zaviazal krajský súd k úhrade jeho trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 20 ods. 1 prvej vety ústavy každý má právo vlastniť majetok (obdobne podľa čl. 11 ods. 1 prvej vety listiny).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky (obdobne podľa čl. 36 ods. 1 listiny).

7. Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania

začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

11. Ústavný súd za podstatu tejto sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľových základných práv podľa čl. 20 a 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1, 4 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením. K porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že

- napadnuté uznesenie neobsahuje dôvody uloženia poriadkovej pokuty ani dôvody samotnej výšky uloženej poriadkovej pokuty;

- v danom prípade odvolanie podala obžalovaná, ktorá nie je viazaná povinnosťou podľa § 311 ods. 2 Trestného poriadku odôvodniť podané odvolanie, okresnému súdu teda v jeho ďalšom postupe v konaní nič nebránilo;

- okresný súd od neho požadoval doplnenie špecifikácie chýb konania, nie rozsahu podaného odvolania;

- uložená poriadková pokuta sa minula svojmu účelu v dôsledku časových okolností doručovania, keďže podanie sťažovateľa, ktorým splnil výzvu súdu, bolo doručené

okresnému súdu o jeden deň skôr, než bolo doručené uznesenie z 31. júla 2018 sťažovateľovi;

- výška uloženej pokuty je neprimeraná, predstavuje viac ako 6,5 násobok právneho úkonu a predchádzajúce sankčné uznesenia o uložení poriadkovej pokuty, ktoré sú v rámci odôvodnenia uznesenia z 31. júla 2018 okresným súdom spomínané, neboli v čase rozhodovania tohto súdu právoplatné.

12. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia, ktorým krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu z 31. júla 2018, pretože ju nepovažoval za dôvodnú.

12.1 Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením, z ktorého obsahu zistil, že krajský súd v ňom podrobne opísal procesný postup okresného súdu i správanie sa sťažovateľa ako obhajcu obžalovanej v predmetnej veci. Krajský súd uviedol, že 4. apríla 2018 bol okresným súdom vyhlásený rozsudok v tejto veci, po vyhlásení ktorého sa obžalovaná po porade so sťažovateľom ako jej obhajcom vyjadrila, že podáva odvolanie, čo sa týka výroku o vine, treste, škode a aj proti konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo. Okresný súd 10. mája 2018 vyzval sťažovateľa, aby mu v lehote 8 dní v súlade s § 311 ods. 2 a 3 Trestného poriadku zaslal odôvodnenie podaného odvolania. Sťažovateľ prípisom zo 17. mája 2018 okresný súd požiadal o predĺženie lehoty na splnenie jeho výzvy z dôvodu pracovnej vyťaženia. Avšak ani v tejto dodatočne mu okresným súdom poskytnutej lehote sťažovateľ odôvodnenie podaného odvolania nedoplnil. Okresný súd sťažovateľa 27. júna 2018 pod hrozbou poriadkovej pokuty vyzval, aby v lehote 5 dní doplnil odôvodnenie podaného odvolania. Okresný súd uznesením z 31. júla 2018 uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu v sume 500 €. Sťažovateľ vypracované písomné odôvodnenie podaného odvolania okresnému súdu doručil 2. augusta 2018.

12.2 Krajský súd v napadnutom uznesení zdôraznil, že sťažovateľ bol splnomocneným právnym zástupcom obžalovanej, ktorého povinnosťou bolo poskytovať jej v konaní potrebnú právnu pomoc, preto bol v zmysle § 311 ods. 2 Trestného poriadku povinný odvolanie za obžalovanú odôvodniť v potrebnom rozsahu. S poukazom na skutkové okolnosti v tejto veci krajský súd následne konštatoval, že sa plne stotožňuje

s názorom okresného súdu o tom, že sťažovateľ ako obhajca obžalovanej opakovane neuposlúchol výzvu okresného súdu na odôvodnenie odvolania, a preto okresný súd správne pristúpil k potrestaniu sťažovateľa poriadkovou pokutou, pričom samotnú výšku uložennej pokuty (500 €) krajský súd nepovažoval za neprimerane vysokú. Vzhľadom na uvedené bola sťažnosť sťažovateľa napadnutým uznesením zamietnutá.

13. Podľa názoru ústavného súdu v súvislosti so sťažovateľovými námietkami rozporujúcimi splnenie materiálnych predpokladov uloženia poriadkovej pokuty (napadnuté uznesenie neobsahuje dostatočné dôvody uloženia poriadkovej pokuty, sťažovateľ nebol viazaný povinnosťou odôvodniť odvolanie podané obžalovanou, odvolanie mal doplniť len o špecifikáciu chýb predchádzajúceho konania, nie čo sa týka samotného rozsahu podaného odvolania) je potrebné uviesť, že za príkaz daný obhajcovi podľa Trestného poriadku tak, ako to má na mysli § 66 ods. 1 Trestného poriadku, treba považovať aj doručenie výzvy na doplnenie odvolania. Z uvedeného vyplýva, že dôvod uloženia poriadkovej pokuty v tomto prípade vyplýva z popisu skutkových okolností, ako aj z jasného označenia nesplnenej povinnosti v samotnom výroku uznesenia z 31. júla 2018. Sťažovateľ taktiež namietal, že nemal zákonnú povinnosť odôvodniť podané odvolanie. Ústavný súd túto obranu sťažovateľa predovšetkým s ohľadom na ním v uvedenom konaní zvolený procesný postup (zaslanie žiadosti o predĺženie lehoty na splnenie výzvy okresného súdu), ako aj s prihliadnutím na fakt, že sťažovateľ bol splnomocneným obhajcom obžalovanej v predmetnom konaní, ktorý bol prítomný pri podaní odvolania obžalovanej, považoval za právne irelevantnú, rovnako ako aj sťažovateľom predloženú argumentáciu týkajúcu sa samotného obsahu odôvodnenia odvolania, ktoré mal v predmetnej veci podať, keďže z pohľadu nerešpektovania výzvy okresného súdu na skutkových okolnostiach nesplnenia jeho zákonnej povinnosti nemôžu nič zmeniť.

13.1 Skutočnosť, že odôvodnenie odvolania bolo okresnému súdu doručené o jeden deň skôr, než bolo sťažovateľovi doručené uznesenie o uložení poriadkovej pokuty, nemôže byť samo osebe preukázaním nesplnenia účelu uloženej pokuty, pretože konanie v predmetnej veci v tom čase stále nebolo právoplatne skončené.

13.2 Podľa § 70 Trestného poriadku nesúčinnosť a urážlivé správanie osôb vystupujúcich v konaní môže po predchádzajúcom upozornení okresný súd potrestať

poriadkovou pokutou až do 1 650 eur (u fyzických osôb), pričom určenie výšky poriadkovej pokuty je plne v jurisdikcii vo veci rozhodujúceho súdu. Z uvedeného vyplýva, že samotná výška pokuty nie je odvoditeľná od hodnoty právneho úkonu, ktorý mal sťažovateľ v konaní vykonať, ale má mať aj sankčný a preventívny charakter. V danom prípade okresný súd pri rozhodovaní o výške pokuty zohľadnil nielen skutkové okolnosti týkajúce sa nesplnenia povinnosti uloženej súdom, ale i správanie sa sťažovateľa v uvedenom konaní, ktoré zjavne bolo poznačené aj jeho nesúčinnosťou, resp. nerešpektovaním súdu. V tejto súvislosti ústavný súd v rámci zaobstarávania si podkladov pre rozhodnutie zistil, že okresný súd v predmetnom konaní uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu aj dvomi ďalšími uzneseniami pre nevyhovenie predvolaniu súdu bez dodatočného ospravedlnenia sa, ktoré napriek tomu, že boli zrušené z dôvodu existencie ďalších okolností, ktoré bránili vykonaniu hlavného pojednávania, svedčia o nesúčinnom správaní sťažovateľa v predmetnom konaní. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažoval ani túto argumentáciu sťažovateľa za opodstatnenú.

14. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu